

СЕКЦІЯ 6. ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ СУДОВИХ, ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ТА АДВОКАТУРИ

Бабець Аліна Олександрівна, Позюмко Ірина Станіславівна
студентки 1-го курсу магістратури факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»

ДО ПИТАННЯ КОНЦЕПЦІЇ «АДВОКАТ-ДЕРЖАВНИЙ СЛУЖБОВЕЦЬ»

Реформування судоустрою, судочинства, суміжних інститутів неможливе без реформування інституту адвокатури. Однією з новел, що заслуговує на увагу, є концепція «адвокат-державний службовець», передбачена у проекті Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» №9055. На нашу думку, така ідея суперечить доктринальним підходам до сутності та ознак інституту адвокатури, міжнародним стандартам організації та діяльності адвокатури.

Відповідно до ч. 3 ст. 4 Проекту передбачено, що адвокатська діяльність здійснюється адвокатом незалежно – індивідуально, через адвокатське бюро або об'єднання [1]. У ст. 5 зазначено, що адвокатура є саморегульованою, самоврядною, незалежною від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб. Проте у ст. 30 цього ж Проекту адвокатам надається можливість працювати в органі державної влади, іншому державному органі або в органі місцевого самоврядування. Аналізуючи положення ст. 30, слід сказати наступне: якщо адвокат обере все-таки роботу в одному з цих органів, Проект встановлює для нього обмеження у вигляді заборони на здійснення адвокатської діяльності, у встановленому законом порядку (ч. 2 ст. 30). Однак, це не означатиме заборону для адвоката надавати правничу допомогу органу, в якому він працює, представляти цей орган у суді (ч. 3 ст. 30). Наголошуємо, що це входить у суперечність із конституційним принципом виключного права адвокатів на представництво в судах та

законодавчо визначеними правами адвокатів та гарантіями адвокатської діяльності.

У чинному Законі України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» у п. 2 ч. 1 ст. 58 закріплено, що утримання органів адвокатського самоврядування здійснюється, в тому числі, і за рахунок щорічних внесків адвокатів. Цю норму прописали і у п. 2 ч. 1 ст. 68 Проекту. Проте адвокат, що працює в органі державної влади, іншому державному органі або в органі місцевого самоврядування звільняється від цих щорічних внесків, про що зазначено у ч. 4. Слід відзначити, що звільнивши адвоката від цього обов'язку, у ч. 5 обмежили й право адвокатів на участь у роботі органів адвокатського самоврядування, в тому числі, бути обраним головою, заступником голови або членом органу адвокатського самоврядування. Щодо самої служби, то непомітно від людського ока адвокатам не вдасться її здійснювати, адже, згідно до ч. 6, обов'язком адвоката є зупинення права на здійснення адвокатської діяльності, із обов'язковим внесенням відомостей до Єдиного реєстру адвокатів України. Незважаючи на свій статус «адвокат-державний службовець», він таки буде зобов'язаний дотримуватися складеної присяги та Правил адвокатської етики (ч. 7). Наголошено увагу й на дисциплінарній відповідальності адвокатів, якщо останній, виконуючи доручення свого безпосереднього начальника, вчинить дії, бездіяльність або ж прийме рішення, що може призвести до їх порушення.

Досліджуючи цю проблему, варто звернути увагу, що у підпункті 11 пункту 16-1 Розділу XV Перехідні положення Основного закону йдеться про те, що з 1 січня 2020 року представництво органів державної влади та органів місцевого самоврядування в судах здійснюватиметься виключно прокурорами або адвокатами. Можна припустити, що з часом у кожному державному органі та органі місцевого самоврядування будуть свої «штатні» адвокати. Але ж це грубе порушення вимог ст. 7 Проекту, яка прямо вказує на несумісність з адвокатською діяльністю зайняття посади, зазначеної у пункті 1 частини першої статті 3 Закону України "Про запобігання корупції" [2].

Абсурдність концепції обговорюється в усіх адвокатських колах, науковцями на конференціях, не байдужа й громадськість. І це не дивно, адже немає жодного європейського досвіду з цього приводу. Наприклад, у Швеції до членів колегії адвокатів не приймають суддю, прокурора, співробітника правоохоронного органу,

державного чи муніципального службовця. Порядки Австрії з цього питання також безкомпромісні, зокрема, якщо адвокат бажає займатися нотаріальною практикою або ж перебувати на державній службі, то це автоматично привіюватиметься до такої діяльності, яка порочить честь адвокатури [3]. Законодавство Бельгії забороняє адвокату бути державним службовцем (чиновником), нотаріусом, судовим виконавцем, і при цьому, навіть, якщо адвокат здійснює іншу будь-яку оплачувану діяльність в державних службах, це все одно ставить під сумнів незалежність адвоката або гідність Колегії адвокатів, що є неприпустимо [4]. Федеральне Положення про адвокатуру в Німеччині дозволяє те, що адвокати можуть виступати суддями або державними службовцями без довічного призначення, однак для них встановлюються різні обмеження, перш за все, щодо практики як адвокатів [5].

З огляду на все вище зазначене, переконані, що ідея праці адвоката у статусі державного службовця чи посадової особи органу місцевого самоврядування є шкідливим правовим експериментом, що суперечить усім основоположним засадам адвокатської діяльності.

Список використаних джерел

1. Проект Закону про адвокатуру та адвокатську діяльність [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64557.
 2. Бакаянова Н.М. До обговорення проекту Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» №9055 від 06.09.2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://drive.google.com/file/d/1nMNSrbB0wDCu7zvbnQyFg4C_oNA7XIwR/view
 3. Вільчик Т.Б. Адвокатура як інститут реалізації права на правову допомогу: порівняльно-правовий аналіз законодавства країн Європейського Союзу та України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nauka.nlu.edu.ua/download/diss/Vilchik/d_Vilchik.pdf
 4. Legal Perspectives: The Legal Profession & Human Rights in Uzbekistan Hardcover – Import, 1 Mar 1999 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goo.gl/D3Czfu>
 5. Федеральне Положення про адвокатуру [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/pologennya/bundesrechtsanwaltsordnung-ukr.pdf>
- Науковий керівник: асистент Деменчук М. О.*